

Traficomin hankeavustusten hankekortti

Hankekortti julkaistaan valtionavustusten verkkosivuilla.

Jalkakäytävien talvihoidon kustannukset ja talvihoidon vaikutus kävelen liikkumiseen] 1.4.2025

Avustuksen saaja	Tampereen kaupunki	
Osallistujat	Helsingin, Oulun, Vantaan ja Vaasan kaupungit, konsulttina WSP Finland Oy	
Aikataulu	1.3.2025	28.2.2026
Hankkeen tavoite ja sisältö, kohderyhmä	Hankkeessa selvitetään jalkakäytävien talvihoidon kustannukset ja talvihoidon vaikutus kävelen liikkumiseen. Työssä selvitetään, kuinka paljon jalkakäytävien ja yhdistettyjen pyöräteiden talvikunnossapito maksaa vuodessa ja verrataan jää- ja lumikelillä tapahtuneiden kaatumisten kokonaiskustannuksia jalkakäytävien talvikunnossapidon vuotuisiin kustannuksiin. Lisäksi arvioidaan henkilöliikennetutkimusten analysoinnin ja haastattelujen avulla vaikuttavatko talviolosuhteet sekä talvikunnossapito liikkumisen suosituksen toteutumiseen ja liikkumattomuuden kustannuksiin. Selvitys tehdään kuntaesimerkkien kautta ja tulos laajennetaan koskemaan koko maata. Hankkeen koordinaattori on Tampereen kaupunki ja mukana ovat Helsingin, Oulun, Vaasan ja Vantaan kaupungit. Hankkeen kohderyhmänä ovat kuntien ja ELY-keskusten teknisen toimien ja kunnossapidon johtajat ja päättäjät sekä ministeriöiden ja sote-alueiden yhdenvertaisuudesta, hyvinvoinnista ja tasa-arvosta vastaavat tahot. Tuloksilla tavoitellaan myös laajempaa yhteiskunnallista keskustelua infraan käytettävien rahojen ja terveydenhoitoalan kustannusten kytkennästä ja vaikutusketjuista. Tavoitteena on, että jalkakäytävien talvikunnossapidon rahoitusta lisätään, mikäli tapaturmien kustannukset ylittävät talvikunnossapidon kustannukset.	
Ennakoitu tulos	Hankkeen lopputuloksena on selvitys, jolla vastataan kysymykseen: Miten paljon jalkakäytävien ja yhdistettyjen pyöräilyn ja jalankulun väylien talvihoito maksaa verrattuna talvihoidon puutteista aiheutuneiden kaatumisten ja vähentyneen liikkumisen aiheuttamiin kustannuksiin yhteiskunnalle?	
Lisätietoja hankkeesta	Sanna Ovaska, sanna.ovaska@tampere.fi , 040 801 3125	

Hankkeen päättyessä täydennetään:

Tulokset	Hankkeen lopputuloksena valmistui tutkimusjulkaisu <i>Jalkakäytävien talvihoidon vaikutuksia. Talvihoidon kustannusten, liikkumisen muutosten ja kaatumisten tarkastelu</i> (ISBN 978-952-371-122-8). Jalkakäytävien laadukas talvihoito on kustannustehokasta verrattuna liikkumattomuuden ja kaatumistapaturmien kustannuksiin. Tutkimus toi esille myös sen, miten talvihoidon vaikutus liikkumisen muutoksiin on monisyinen kokonaisuus. Suuri määrä arkiliikuntaa ja ulkona liikkumista jää talvella tekemättä sään (pimeys, tuuli, sade, kylmyys) takia, koska ihmiset valitsevat helpomman ja mukavimman tavan liikkua. Ympäri-vuotisen liikkumisen edistäminen vaatii siis kunnilta monenlaisia keinoja. Talvihoidon peruslaatu on kuitenkin edellytys talvella ulkona liikkumiselle ja siten edellytys muiden toimenpiteiden vaikuttavuudelle. Tutkimustulokset antoivat kaupungeille eväitä talvihoidon kehittämiseen: Liukkauden torjuntaa tulisi tehostaa erityisesti siellä, missä arjen asiointimatkoja tehdään paljon ja ottaa huomioon myös matkaketjut. Kaatumisista noin 30–40 % tapahtuu noin 20 liukkaaimman päivän aikana. Erityisen kustannustehokasta olisi kehittää kunnossapitoa ja kunnossapitotoimien oikea-aikaisuutta erityisen liikkaina päivinä. Myös liikujan oman vastuun ja varovaisuuden korostaminen on tarpeen. Tehostettu viestistä yksittäisistä erityisen liukkaista päivistä voisi auttaa jalkakulkijat valitsemaan nastakengät, turvallisemman reitin tai varovaisemman etenemistavan. Tutkimukseen sisältynyt kuntien talvihoidon kustannusten vertailu osoitti, että talvihoitoon käytetty rahamäärä ei yksin selitä talvihoidon laatua. Vaikuttavampia tekijöitä ovat työn suunnittelu ja ennakointi, työtavat ja alan vallitseva kilpailutilanne. Kustannusten lisääminen ei siis automaattisesti paranna laatua, vaan laadun parantamisen keinoja kannattaa hakea ensisijaisesti kehittämällä työtapoja, ennakointia ja kustannustietoisuutta.
Miten tavoitteet toteutuivat?	Tunnistetuista haasteista huolimatta tutkimuksella saatiin vastattua varsin kattavasti kysymyksiin talvihoidon, liikkumisen muutosten ja liukastumistapaturmien yhteyksistä ja kustannuksista. Hanke lisäsi osallistuvien kuntien kunnossapitotoimijoiden ja liikennesuunnittelun yhteistä keskustelua, asiantuntemusta ja ymmärrystä talven vaikutuksesta liikkumiseen. Tutkimus toi esille talvihoidon kustannukset verrattuna liikkumattomuuden ja liukastumisista ja kaatumisista johtuvien tapaturmien kustannuksiin.
Arvio hankkeen vaikutuksista	Hanke lisäsi kuntien välistä sekä osallistuvien kuntien kunnossapitotoimijoiden ja liikennesuunnittelun yhteistä keskustelua, asiantuntemuksen vaihtoa ja ymmärrystä talven vaikutuksesta liikkumiseen. Tutkimus toi esille talvihoidon kustannukset verrattuna liikkumattomuuden ja tapaturmien kustannuksiin. Toisaalta tutkimus toi myös esille esimerkiksi talven ajan liikkumiseen vaikuttavien tekijöiden moninaisuuden. Keskustelu jatkuu hankeajan päätyttyä, kun tutkimus on julkaistu.
Mitä opittiin? Mitä kannattaisi tehdä toisin?	Aihetta ei tässä laajuudessa ole aiemmin tutkittu, joten menetelmien kehittäminen ja aineiston rakentaminen sisälsivät paljon uuden oppimista. Toimiva tapa tavanomaisen etäkokoustyöskentelyn sijaan on työpajatyypinen työskentely, joka kannustaa aktiivisempaan osallistumiseen ja jota kannattaisi sisällyttää joka kokoukseen.